

УДК 37(477)(09)

Н 40

Олена НЕВМЕРЖИЦЬКА

**РЕАЛІЗАЦІЯ АКсіОЛОГіЧНИХ ІДЕЙ
В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СХІДНОЇ ГАЛИЧНИНИ
У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД
(1919 – 1939)**

У статті здійснено ретроспективний аналіз ціннісного підґрунтя педагогічної теорії і практики у Східній Галичині міжвоєнного періоду (1919 – 1939). Визначено вплив освітніх цінностей на використання у педагогічній діяльності конкретних форм та методів навчально-виховної роботи.

***Ключові слова:** цінності, освітні цінності, навчання, виховання, шкільництво Східної Галичини.*

Постановка проблеми. Людське буття має ціннісний характер. Людина живе в світі цінностей, творить їх, переймає, керується ними у своєму житті. У її житті цінності виконують різноманітні функції, зокрема: 1) роль критерію, чи певного стандарту вибору загальносуспільних прагнень. Особа, яка усвідомлює цілі, що стоять перед групою, у якій вона функціонує, схильна приймати ті цінності, опредмечення яких наближає ідеал, до якого її спільнота прагне; 2) є стандартом інтеграції особи із суспільством; 3) є стандартом вибору індивідуальної дороги життя, яка узгоджується із концепцією, що панує у суспільстві, але водночас має певні особливості, властиві кожній конкретній особі, оскільки виводяться безпосередньо з її життєвого досвіду; 4) диференціюють суспільну сферу людської особистості, тим самим диференціюючи її прагнення [22, 332].

Цінності, будучи предметом прагнень особистості, впливають на процес формування мотивації стають регулятором її поведінки.

Вони складають зміст виховання і впливають на педагогічну практику, проявляючись у змісті освіти, її цілях та педагогічному інструментарії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ціннісна проблематика стала предметом досліджень багатьох наук. Зокрема, її вивчали філософи (В. Василенко, О. Дробницький, Л. Столович та ін.), психологи (З. Карпенко, О. Москаленко та ін.), соціологи (М. Бліхар, Л. Коберник та ін.), правники (А. Гарник, В. Косович, О. Мироненко та ін.), економісти (О. Крюкова, А. Філіпенко та ін.), педагоги (І. Бех, О. Вишневський, П. Ігнатенко, О. Сухомлинська та ін.) тощо. Зокрема, у працях О. Вишневського, О. Сухомлинської, Н. Ткачової розкрито ретроспективу виховних цінностей у вітчизняному освітньому просторі.

Очевидно, що сучасні системи освітніх цінностей ґрунтуються на історичних засадах, а на їх формування великою мірою впливає педагогічна думка і практика минулого. Упродовж останніх десятиліть в Україні здійснено низку історико-педагогічних досліджень, які торкаються питань освіти і виховання підростаючого покоління у минулому (В. Кемінь, І. Курляк, О. Петренко, Б. Ступарик, О. Сухомлинська, М. Чепіль та ін.). В українській історико-педагогічній науці глибоко досліджено освітні процеси від найдавніших часів й до сьогодення, об'єктом вивчення стали творчі біографії відомих та маловідомих педагогів. Проте, на нашу думку, актуальним залишається вивчення тих аксіологічних засад, які лягли в основу теорії та практики вітчизняної освіти.

Мета статті полягає у розкритті аксіологічного підґрунтя галицької педагогіки міжвоєнного періоду (1919 – 1939) та виявленні специфіки еволюції освітніх цінностей в означений період.

Нетривалий період ЗУНР залишила по собі добре організоване українське шкільництво. Проте після відновлення незалежності Польщі у шкільництві намітилася тенденція до збільшення кількості польських шкіл шляхом відкриття нових та перетворення українських на двомовні, а з 30-х рр. ХХ ст. – колонізації усіх державних шкіл. Саме тому велику роль на теренах Східної Галичини відіграло українське приватне шкільництво, зокрема рідношкільне.

У Східній Галичині протягом міжвоєнного періоду і народні школи, і гімназії поступово колонізувалися. Відтак велика кількість українських дітей змушені були відвідувати чужі за духом

школи, що мали на меті виховання поляка-патріота. Аналіз низки звітів дирекцій галицьких середніх шкіл [14 – 20] дав підставу узагальнити зміст виховання, його форми та методи.

Польська педагогіка періоду II Речі Посполитої трактувала школу закладом живим, радісним, творчим, школою життя [12, 1], покликаним до виховання громадянина, готового захищати незалежність своєї держави. Це, своєю чергою, вимагало від вихованців виконання низки обов'язків: праці над собою, підняття на щораз вищий рівень культури, викорінення самолюбства, формування прагнення до самодіяльності [13, 4]. Це школа, позбавлена вербалізму, сповнена самостійної праці учня. Школа, яка випускає у світ не теоретиків, романтиків, відірваних від життя, а людей праці і дії, сильної волі, здатних на практиці використовувати отримані знання [11, 24], [15, 7].

Насамперед зазначимо, що основною метою своєї діяльності ці навчальні заклади вважали саме виховання особистості, в той час як теоретичні науки мали слугувати його засобом. Науки розширювали горизонт мислення і поглиблювали його, давали можливість практичного застосування на користь родини, батьківщини і самого вихованця [17, 6]. Шкільне навчання також слугувало засобом виховання, а кожен навчальний предмет мав утілювати виховний ідеал [11, 24].

Аналіз навчальних планів гімназій та ліцеїв, зокрема державних ліцею і гімназії імені Короля Владислава Ягайла у Дрогобичі за 1938/39 н.р., засвідчив, що вони включали такі обов'язкові предмети, як релігія, польська, українська, латинська, одна з сучасних іноземних мов, історія, географія, біологія, фізика і хімія, математика, практичні заняття, фізичне виховання, військова підготовка та надобов'язкові – друга сучасна іноземна мова, рисунок, спів та музика (на рівні чотирьох класів гімназії). На рівні ліцею українська мова не вивчалася, натомість до навчального плану було включено латинську мову, проблеми суспільного життя, астрономію, філософську пропедевтику тощо [19, 94 – 95]. Наприклад, завданням проблем суспільного життя було виховання не просто лояльного до держави, але й позитивно до неї налаштованого, здатного до найбільших пожертв громадянина тощо.

Робота педагога полягала у тому, щоб, з одного боку, розвинути індивідуальні особливості учнів, а з іншого, – підготувати їх

до колективного життя, суспільної співвідповідальності та життя за принципом: один за всіх і всі – за одного [11, 25]. Завданням виховання було формування в учнів релігійно-моральних основ, прищеплення суспільних та національно-громадянських цінностей, розвиток духовних, фізичних здібностей і естетичної вразливості [16, 9]. Або ж виховання добрих громадян Держави шляхом пробудження патріотичних почуттів, спонукання до охочого виконання громадських обов'язків, привчання до слухняності, дисциплінованості, обов'язковості, пильності, виховання любові до праці [21, 5]. Результат виховання мав утілитися у свідомих своїх обов'язків і творчих громадянах [18, 9], характерних, самодіяльних, працелюбних, товариських патріотах батьківщини; “повній людині” [12, 1].

В основі релігійно-морального виховання – прищеплення християнських цінностей засобами катехизму, церковного співу, Св. Літургій, релігійних практик, реколекцій тощо. Важливою формою роботи гімназій було функціонування Марійських організацій, завданням діяльності яких стало виховання в душах дітей живої віри, поглиблення любові до Бога і Вітчизни, формування стійких характерів, призвичаєння до ретельного виконання обов'язків.

Мета суспільного і національно-громадянського виховання полягала у прищепленні вихованцям таких суспільних цінностей, як товариськість, солідарність, відчуття потреби до згуртування, ощадливість, відповідальність, культ суспільного чину й ідейної праці, а також національно-громадянських – повага до влади і до тих, хто своєю важкою працею, а іноді й кров'ю домігся відбудови батьківщини, обов'язок праці для народу, присвята йому свого життя, повага до права, культ цінних традицій тощо [16, 10].

Осередками такого виховання були класні колективи, шкільні ощадні каси, дитячі і молодіжні організації, зокрема Товариство Червоного Хреста, Ліга Господарського Самозабезпечення. Воно здійснювалося також шляхом учнівського самоврядування, метою якого було виховання нової, сильної людини, здатної до майбутнього самодіяльного життя. У співпраці з іншими вихованцями учень має змогу розвинути сильну волю, витривалість і сумлінність у праці, почуття відповідальності за власні дії, навчитися з повагою ставитися до чужих переконань – підготуватися до майбутньої праці для держави, якій має служити з почуття обов'язку, а не примусу [12, 2].

Формами інтелектуального виховання найчастіше були читальні, наукові гуртки і наукові подорожі. Так, у II державній Стрийській гімназії функціонували літературний, історичний, краєзнавчий гуртки, молодіжний часопис “Lot” тощо [16].

Формування естетичних смаків і почуття краси стало завданням естетичного виховання. Воно здійснювалося засобами естетизації шкільних приміщень, театральних вистав і кінофільмів, концертів, декламацій, творів образотворчого мистецтва тощо. У гімназіях діяли хори, драматичні гуртки тощо.

Особливо великої ваги надавалося фізичному вихованню учнів, яке здійснювалося як на уроках, так і в позаурочний час шляхом походів, участі у харцерській організації, спортивних клубах, шкільному військовому загоні тощо. Наприклад, у Сокальській гімназії функціонувала організація польських харцерів ім. Тадеуша Костюшка та українських харцерів ім. Петра Дорошенка. Метою їх діяльності було фізичне виховання та військова підготовка молоді. У Дрогобицькій державній гімназії ім. Франца Йосифа I поряд зі скаутською організацією польської гімназійної молоді діяла таємна організація українських пластунів.

До військового вишколу залучалися як хлопці, так і дівчата і його завданнями стало: 1) фізичне виховання, боротьба на багнетях, вміння користуватися гранатами; 2) навчання протиповітряного та протигазового захисту; 3) вишколення в стрільбі; 4) військове виховання майбутніх членів польського війська [16, 17].

Уся діяльність держаних гімназій спрямовувалася на формування доброго громадянина Польщі, що не відповідало національним інтересам українців. Відчуваючи потребу у відстоюванні своїх національних прав, зокрема й права на національне шкільництво, до його організації долучалися громадсько-просвітні товариства. Першочерговим завданням вони вважали заснування українських шкіл, захоронок, читалень тощо. На ниві національного шкільництва велика заслуга належить, зокрема, товариству “Рідна школа”. Усвідомлюючи, що економічне зростання краю великою мірою залежить від рівня освіти, рідношкільники всі сили кинули на відродження національного шкільництва. Вони розуміли, що побудувати його на ґрунті російської, австрійської, польської чи мадярської школи – неможливо. Статутом Українського Педагогічного Товариства було визначено таку мету його діяль-

ності: “заспокоювати всі потреби українського народу на полі шкільництва, як рівнож публичного, домашнього, перед шкільного і позашкільного виховання”. Серед шляхів її реалізації було виокремлено: а) заснування і утримання шкіл різних типів, науково-виховні заклади та допомагати фізичним і юридичним особам у заснуванні освітніх закладів різних типів; б) будівництво шкільних будинків; в) заснування і проведення шкільних курсів, наприклад: додаткових, гімназійних, семінарійних, курсів грамотності для дорослих, курсів для молоді, позбавленої шкільного навчання, промислових, торговельних, рільничих, господарських тощо; г) забезпечення публичних та приватних шкіл літературою та шкільним приладдям; д) заснування бурс, інститутів для молоді, захоронок та фребелівських садків для дітей; е) турботу про загальну й фахову освіту учительства тощо [9, 3 – 5].

У розв’язанні питання заснування українського шкільництва необхідно було повертатися до “минувшини”, “припорошеної віками шкільної традиції”, адже “не можна вести складної роботи, коли нема перед очима великої ідеї. А великі ідеї виростають тільки з традиції. Великі ідеали й високі цілі здійснюються тільки тривалою, однодумною і плановою працею цілої суспільності. Устрій рідної школи мусить бути такий, щоб віджили віками приспані національні ідеали, щоб вони оновилися з повною силою і блиском у сучасному поколінні, яке, шануючи національні святощі, вміло би погодити їх з модерним поступом і культурою, створити з того стопу панцир для збереження нації та поставлення її як рівновартну в сім’ї інших культурних народів”. Ця мета здійснювалася через створення у школах національної атмосфери засобами своєрідного шкільного приладдя, образів, портретів, картин, краєвидів, народних співів, участі вихованців у народних святах, а головне – навчання рідною мовою. Завданням рідношкільних навчальних закладів стало також виховання характерності, рішучості, бадьорості духу й тіла, сміливості погляду й діла. “Дитину ведеться так, щоби вона була спроможна числити на власні сили, щоб не вижидала від нікого ласки, щоб пересякнула християнською етикою й пошаною до всякого рода праці, щоб була готова віддати на службу свої духові й фізичні спроможности, а навіть, коли того треба, понести жертву. Дитина, що виходить з “Р. Шк.” за знанням укр. історії, свідома змагань та ідеалів власної

нації... дає запоруку, що буде добрим громадянином, що в будучині не дасть собі видерти своїх ідеалів і буде гордо прямувати до національної мети” [10, 245 – 250].

Наприклад, рідношкільна гімназія діяла у Дрогобичі. У розвідці А. Сольчаника [7, 444 – 466] йдеться про її діяльність з моменту заснування у 1918 р. аж до закриття у 1944 р. Її офіційною назвою була “Приватна коєдукаційна гімназія Українського Педагогічного Товариства “Рідна Школа” ім. Івана Франка в Дрогобичі”. Крім навчальної роботи, тут активно здійснювалася виховна діяльність, зміст якої складала низка напрямів, серед яких морально-релігійне, національне, громадянське, розумове, фізичне, естетичне, трудове виховання. Серед форм виховної роботи, які практикувалися у гімназії, автор звертає увагу насамперед на доброчинну діяльність (збір пожертв для потребуючих), ощадна каса, екскурсії, підготовка рефератів з української та польської літератур, української і всесвітньої історії, шкільний хор, драматичний гурток, академії на честь Т. Шевченка та І. Франка, різноманітні виставки, рубанкові вправи, спортивні змагання, Сповідь та Св. Причастя, діяльність Пласту. Отже, як видно з цієї короткої розвідки, діяльність української гімназії великою мірою була суголосна роботі державних гімназій. Проте завдяки національному духу в ній виховувалися українці-патріоти, свідомі свого обов’язку перед народом. Зокрема, як засвідчує автор, випускниками гімназії були активні члени ОУН Д. Грицай, В. Кобільник, З. Коссак, С. Ніклевич, М. Смола, В. Яхно та ін.

Діячі “Просвіти” також не стояли осторонь питань виховання молодого покоління. Очільник товариства М. Галущинський завдання членів товариства вбачав у прискоренні зрілості народу, його підготовки до користування своїми правами, створення з народу культурної одиниці, “що має також вложити дещо до загальнолюдського поступу” [2, 3]. Основний наголос просвітяни робили на таких формах роботи з дітьми, молоддю та дорослими, як: 1) народні читання, 2) виклади, 3) бібліотеки, 4) публічні університети, 5) читальні будинки, 6) курси для неграмотних, 7) дитячі садки, 8) молодіжні товариства тощо. Перших шість форм роботи мали на меті поширення знань серед народу і формування його світогляду, адже якщо “люде сходитимуться в стова-

ришеннях для спільної освіти, дійсної освіти”, то це буде великим поступом вперед [2, 8].

Проте найбільшої ваги товариство надавало роботі з дітьми та молоддю, вважаючи, що “людство відновляється у дітях і у молоді: коли хто хоче, щоби його праця марне не пропала, не сміє спускати з ока ні одного віку людського: коли працю над піднесенням рівеня освіти і свідомости у людей, нехай вкладає свою працю як і у своїх ровесників і старших від себе, так і в молодь і дітей”, а “позашкільна й дошкільна праця над гуртуванням і вихованням дітей і молоді мусить йти в парі з цілістю просвітнього руху” задля збереження дітвори “перед впливами нерідної школи” [2, 10 – 11].

Серед видів такої роботи просвітяни надавали перевагу, з одного боку, організації захоронок, захистів для воєнних сиріт, вакаційних осель, а з іншого – наголошували на необхідності роботи з усією українською дітворою. При цьому її основними правилами мали стати такі: “1) доповняючи та поправно впливати на домашнє життя дітвори й молоді; 2) доповняти шкільне виховання в національнім і громадськім дусі; 3) вирвати дитину й молодь від оставання одинцем та дати їй можливість зносин із рівними собі” [2, 13].

М. Галущинський наголошував на тому, що форми й методи роботи з дошкільниками та дітьми шкільного віку повинні бути різними. У роботі з наймолодшими основне місце посідали спів, моделювання, розповіді, декламація віршів. А найголовнішим видом діяльності вважалася гра як “мале стоваришення”, що є “прообразом більшого суспільного твору, як громади й держави, а життя в тім стоваришенню є тим самим неначе підготування до будучого життя”. Значення гри полягає ще й у тому, що “під впливом забавових правил зникає сваволя, егоїзм, дитині учиться брати згляд на товаришів(ок), учиться товариських чеснот, виховується до життєвої діяльности, полюбить життя і увійде в нього сильною”. Усі ж види роботи з дітьми варто наповнити любов’ю до них, “оповити рідним чаром, відтак закрівати до любови всього, що рідне, виховувати малих громадян до громадянських чеснот, підготувляти їх до пізнішого життя” задля формування “одиниць, на яких сміло, сильно й непохитно опреться дальша будучність народа” [2, 14].

Дітей шкільного віку, на думку М. Галущинського, варто розподілити на дві групи за віковими (8 – 12 років, 14 – 18 років) та статевими ознаками. Основним засобом їх виховання мала бути праця, а основним завданням – формування громадянських чеснот засобами самоврядування, ознайомлення молоді з потребами культурного життя, вшанування пам'ятних подій минулого, організації роботи щадничих кас, товариських сходин, вокальних вечорів, аматорських вистав тощо [2, 14 – 15]. Аналіз засобів громадянського виховання у польських школах та в українській позашкільній освіті засвідчив їхню ідентичність. Зрозуміло, що відмінність полягала лише у тому, громадянина якої держави намагалися виховати. Оскільки Польща на той час була самостійною державою, громадянське виховання становило один із компонентів різнобічного розвитку особистості, а для бездержавних українців – одним із провідних виховних напрямів.

У 1920 р. було відновлено діяльність скаутської організації “Пласт” під керівництвом О. Тисовського, і вона легально проіснувала до 1930 р. Її завданням стало виховання добрих громадян і щасливих людей. Як зазначає Ю. Старосольський, “Пласт” передусім упоює в юнака глибоке розуміння щастя, те, що лежить у гармонії з Богом, у чинній службі укоханій Батьківщині, у помочі ближнім, в життю з природою, в пізнанні й відчутті краси життя, в моральнім і фізичнім здоров'ї, в силі, в усміху, а пластовим ідеалом людини є характер, здоров'я й сила, зручність і бистрість, суспільний змисли [8, 14 – 18].

Так, наприклад, робота таємної пластової організації, що діяла у Дрогобицькій державній гімназії ім. Франца Йосифа I, охоплювала вивчення історії України, картознавства, в'язання вузлів, допомогу у небезпечних ситуаціях, фізичні вправи, військовий вишкіл, походи. Метою пластової організації, яка паралельно діяла у Дрогобицькій українській приватній гімназії імені Івана Франка, було патріотичне всебічне самовиховання молоді. Форми її роботи були співзвучними із тими, які практикувалися пластунами державної гімназії [1, 485 – 490], [3, 490 – 496], [4, 500 – 504], [5, 504 – 506].

Висновки. Отже, функціонування системи шкільництва на західноукраїнських землях у міжвоєнний період (1919 – 1939) мало свою специфіку. Так, головною метою діяльності польських

шкіл стало виховання поляка-патріота, готового захищати незалежність своєї держави. Зорганізовані у відповідь на впливи польського шкільництва на українську молодь українськими товариствами (“Рідна школа”, “Просвіта”) гімназії мету діяльності вбачали у відродженні національних ідеалів засобами національної атмосфери у школах, своєрідного шкільного приладдя, картин, народних співів, участі вихованців у народних святах, в роботі Пласту, а головню – їх навчання рідною мовою та наповнення змісту освіти українознавчим компонентом. В основу педагогічної діяльності цього періоду лягли такі педагогічно-аксіологічні ідеї: дитина як осердя навчально-виховного процесу; її інтереси та потреби; національна самосвідомість; творчість у діяльності тощо.

Предметом *подальших досліджень* можуть стати особливості реалізації аксіологічних ідей у сучасному вітчизняному освітньому просторі в контексті входження України до європейського освітнього простору.

Література

1. Винницький В. Тайний Пласт у польській гімназії в Дрогобичі / В. Винницький // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Дрогобич : Бескид, 1993. – С. 490 – 496.
2. Галушинський М. Народня освіта й виховання народу. Методи й цілі / М. Галушинський. – Львів, 1920. – 35 с.
3. Гладилович А. Дрогобицький Пласт у моїх спогадах / А. Гладилович // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Дрогобич : Бескид, 1993. – С. 500 – 504.
4. Драган Р. Пласт у Дрогобичі (Спогад) / Р. Драган // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Дрогобич : Бескид, 1993. – С. 504 – 506.
5. Мінчак М. Пласт у гімназії ім. Франца Йосифа I в Дрогобичі / М. Мінчак // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Дрогобич : Бескид, 1993. – С. 485 – 490.
6. Сич О. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення (10-річчю відновлення Пласту в Україні присвячую) / О. Сич. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1999. – 76 с.
7. Сольчаник А. Українська гімназія ім. Івана Франка в Дрогобичі / А. Сольчаник // Дрогобиччина – земля Івана Франка. – Дрогобич : Бескид, 1993. – С. 444 – 466.
8. Старосольський Ю. Велика гра / Ю. Старосольський. – Нью-Йорк : Пластове видавництво “Молодь життя”, 2004. – 42 с.

9. Статут Українського Педагогічного Товариства (У.П.Т.) прийнятий до відома Президіяльним Віділом Львівського воєводства рескриптом з дня 21 серпня 1924 р. – Львів, 1924. – 31 с.

10. Ясінчук Л. 50 літ Рідної Школи. 1881 – 1931 / Л. Ясінчук. – Львів : Накладом товариства “Рідна Школа”, Б.р. – 271 с.

11. Bernhaut E. Komisje klasowe a postulaty nowoczesnej pedagogiki. Referat wygłoszony na konferencji rejonowej dnia 25 marca 1933 r. w gimnazjum państwowym w Brodach pod przewodnictwem Jaśnie Wielmożnej Pani Zofji Napadiewicz, Wizytatora K. O. S. L. / E. Bernhaut // XLII Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazjum państwowego im. J. Korzeniowskiego w Brodach za rok szkolny 1932/33. – Brody : Nakładem funduszu szkolnego, 1933. – S. 23 – 35.

12. Oszywa E. Samorząd uczniowski w szkole średniej / E. Oszywa // Sprawozdanie Gimnazjum państwowego im. Króla Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi za rok szkolny 1931/32. – Kołomyja : Nakładem dyrekcji gimnazjum, 1932. – S. 1 – 13.

13. Sołtysik W. Pisemko szkolne, świetlica, teatr szkolny i zabawy młodzieży w prowincjonalnych Zakładach naukowych. Referat, wygłoszony na konferencji rejonowej nauczycieli szkół średnich, która odbyła się dnia 25 marca 1933 r. w gimnazjum państwowym w Brodach / W. Sołtysik // XLII Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazjum państwowego im. J. Korzeniowskiego w Brodach za rok szkolny 1932/33. – Brody : Nakładem funduszu szkolnego, 1933. – S. 3 – 22.

14. Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazjum Państwowego im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego w Żółkwi za rok szkolny 1931/32. – Żółkwa : Nakładem Dyrekcji Państwowego Gimnazjum, 1932. – 36 s.

15. Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazjum Państwowego IX imienia Jana Kochanowskiego we Lwowie za rok szkolny 1921. – Lwów : Nakładem funduszu naukowego, 1921. – 24 s.

16. Sprawozdanie Dyrekcji państwowego Gimnazjum II w Stryju za rok szkolny 1930/31. – Stryj : Nakładem Gimnazjum państwowego, 1931. – 30 s.

17. Sprawozdanie Dyrekcji państwowego Gimnazjum realnego żeńskiego im. Królowej Jadwigi we Lwowie za rok szkolny 1920/21. – Lwów : Nakładem funduszu Naukowego, 1921. – 7 s.

18. Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Koedukacyjnego Nr. 587 im. Antoniego Malczewskiego w Sokalu za rok szkolny 1937/38. – Sokal, 1938. – 39 s.

19. Sprawozdanie Dyrekcji państwowego Liceum i Gimnazjum im. Króla Władysława Jagiełły w Drohobyczu za rok szkolny 1938/39. – Drohobycz : Nakładem Koła rodzicielskiego przy państwowym Liceum i Gimnazjum w Drohobyczu, 1939. – 97 s.

20. Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego VIII Gimnazjum Realnego im. Jędrzeja Śniadeckiego we Lwowie za rok szkolny 1920/21. – Lwów : Nakładem VIII. Gimnazjum, 1921. – 15 s.

21. XXXVII Sprawozdanie Dyrekcji Gimnazium państwowego im. J. Korzeniowskiego w Brodach za rok szkolny 1920/21 oraz najważniejsze wykazy z lat wojny 1914 – 20. – Brody : Nakładem funduszu naukowego, 1921. – 20 s.

22. Encyklopedia filozofii wychowania / pod. red. S. Jedynaka i J. Kojkoła. – Bydgoszcz : “Branta”, 2009. – 359 s.

Невмержицкая Елена. Реализация аксиологических идей в образовательном пространстве Восточной Галичине в межвоенный период (1919 – 1939). В статье осуществлен ретроспективный анализ ценностного основания педагогической теории и практики Восточной Галичины межвоенного периода (1919 – 1939). Определено влияние образовательных ценностей на использование в педагогической деятельности конкретных форм и методов учебно-воспитательной работы.

Ключевые слова: ценности, образовательные ценности, обучения, воспитания, система образования Восточной Галичины.

Nevmerzhytska Olena. Realization of axiological ideas in the educational area of Eastern Galicia during the interwar period (1919 – 1939). This article provides a retrospective analysis of the value basis of educational theory and practice in Eastern Galicia of the interwar period (1919 – 1939). The influence of educational values on using of specific forms and methods of the educational work in educational activities is defined.

Key words: values, educational values, education, upbringing, schooling in Eastern Galicia.